

УДК 640.4.006.063

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM IN
THE KHARKIV REGION****ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ХАРКІВСЬКОМУ
РЕГІОНІ****Svidlo K.V. / Свідло К.В.***d.t.s., prof. / д.т.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-0175-7756

*O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,**Kharkiv, Marshal Bazhano , 17, 61002**Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,**Харків, Маршала Бажана, 17, 61002***Mamchenko L.Ye. / Мамченко Л.Є.***s.t.s., as.prof. / к.т.н., доц.*

ORCID: 0000-0003-2519-043X

*National University of Food Technologies, Kyiv, Volodymyrska, 68, 01601**Національний університет харчових технологій, м. Київ, Володимирська, 68, 01601***Sokolenko A.S. / Соколенко А.С.***s.t.s., as.prof. / к.т.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-9271-7118

*O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,**Kharkiv, Marshal Bazhano , 17, 61002**Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,**Харків, Маршала Бажана, 17, 61002*

Анотація. В роботі розглядається перспективи екологізації готельного бізнесу на прикладі готелю «Харків Палац» 5 зірок. Надано комплексну оцінку переваг, які отримують підприємства готельного господарства у всьому світі внаслідок проведення екологічної сертифікації. Результати оцінювання демонструють підвищення конкурентоспроможності послуг у готелю 5 зірок, що надаються у «Харків Палац», а також є чинником, що підтверджує екологічну і соціальну відповідальність бізнесу.

Ключові слова: екологічна сертифікація, стандарт управління природокористуванням, підвищення конкурентоспроможності послуг

Abstract. In scientific practice, it is considered the prospects of greening the hotel business on the example of the 5-star «Kharkiv Palace» hotel. A comprehensive assessment of the benefits received by hotel enterprises around the world as a result of environmental certification is provided. The results of the evaluation demonstrate the increase in the competitiveness of the 5-star hotel services provided by «Kharkiv Palace», and are also a factor that confirms the environmental and social responsibility of business.

Key words: environmental certification, environmental management standard, increasing the competitiveness of services

Вступ.

З кожним роком екологічна свідомість населення зростає. Для багатьох «зелений спосіб життя» став основою для прийняття рішень не тільки при виборі корисних продуктів харчування та безпечних виробів нехарчової промисловості, але й більш глобальних рішень. Люди віддають перевагу більш безпечному для здоров'я та навколишнього середовища житлу, місцям роботи та відпочинку [1-2]. Серед основних передумов виникнення екологічного туризму та екологізації готельного господарства провідну роль грає наростання протиріч між задоволенням туристського попиту та раціональним використанням туристських ресурсів. На підставі цих протиріч знаходиться антропогенне навантаження туристів на природні та культурно-історичні туристські ресурси.

Згідно з визначенням Міжнародного Союзу охорони природи, екологічний туризм – це подорож з відповідальністю перед навколишнім середовищем по відношенню до непорушених природних територій, з метою вивчення природи та культурних пам'яток, що сприяє охороні природи. «М'який» вплив на довкілля, забезпечує активну соціально-економічну участь місцевих жителів та отримання ними переваг від цієї діяльності [2].

Все більшої популярності серед населення планети набуває рух за охорону навколишнього середовища. Заклади гостинності теж залучені в цей процес і намагаються в міру можливостей відповідати поняттю «еко-готель».

Керівництво мереж багатьох готелів, усвідомивши необхідність підвищення конкурентоспроможності, стало активно проводити екологічну політику, удосконалювати природоохоронні заходи та впроваджувати екологічно орієнтовані програми. Це допомогло виділити ряд екологічних аспектів, найбільш характерних для готельно-ресторанної галузі [1-2]:

- Унікальне місце розташування готелю щодо рекреаційних природних ресурсів;
- Екологічне харчування;
- Ефективне управління відходами;
- Мінімізація використання різних ресурсів (економія води, електрики, закуповуваних товарів).

Екологічна сертифікація туристичних об'єктів – це інструмент, який застосовується для зменшення тиску на довкілля, для зміни споживчої поведінки – заради формування відповідального ставлення до збереження стану навколишнього середовища. Заклади, які приєднуються до системи екологічної сертифікації, проголошують свою відповідальність за збереження довкілля та

отримують додаткові переваги на туристичному ринку. З економічної точки зору – це можливість досягти значного скорочення спожитих ресурсів, а отже й коштів. З маркетингової точки зору такі заклади підкреслюють свій екологічний імідж. Екологічні готелі надають для гостей органічну (екологічно чисту) їжу. Це продукти, що пройшли спеціальний суворий контроль у європейських організаціях, що сертифікують. Органічні (екологічно чисті) продукти виробляються за природною технологією, яка виключає використання мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин протягом вирощування врожаю, збирання, зберігання та переробки. При цьому захист рослин здійснюється тільки препаратами натурального походження, а для живлення ґрунту використовуються природні органічні добрива. Органічні продукти зберігають поживні властивості, якість, безпеку та натуральний смак. Важливим також є якість води. Справжній готель в ідеології "еко" повинен ретельно стежити за складом води, яку він використовує. Як додаткові послуги в харчуванні екологічний готель поряд зі звичними органічними стравами пропонує страви з низькою калорійністю, безсольові та діабетичні страви, спеціальні гіпоалергенні продукти у разі непереносимості лактози або глютену. Також, надаються послуги консультації дієтолога [3]. Крім того, всі страви позначаються специфікацією хімічного складу та калорійності.

Даний вид добровільної сертифікації набуває все більшої популярності в країнах Європи, оскільки екологічно сертифіковані заклади, відзначені знаком екологічного маркування, заслуговують більше довіри та поваги у клієнта відносно якості та безпеки послуг.

Переваги екологічної сертифікації [4]: гарантія якості і надійності екологічних характеристик в порівнянні з аналогічними послугами конкурентів; залучення уваги засобів масової інформації та клієнтів; більше можливостей в рекламі; інвестиційна привабливість підприємства; можливість підтвердити екологічну відповідальність бізнесу.

Для отримання статусу Еко-готель в умовах України необхідно підтвердити відповідність стандарту. У закладах, які надають послуги з тимчасового розміщення, застосовується екологічний стандарт СОУ ОЕМ 08.002.30.059 «Послуги з тимчасового розміщення (проживання). Екологічні критерії», що передбачає наступне [1]:

- Скорочення рівня негативного впливу на навколишнє середовище і здоров'я людини в процесі надання послуг;
- Зниження споживання енергетичних і водних ресурсів, раціональне управління відходами та матеріальними ресурсами;

- Просування більш якісних послуг з використанням екологічно (органічних) сертифікованих продуктів, товарів, виробів і матеріалів.

Даний стандарт є добровільним і дозволяє визначити екологічні переваги послуг, які надаються готелем. Крім цього, стандарт встановлює вимоги до таких аспектів виробництва як застосування хімічних засобів (миючих, чистячих і т.п.), закупівля товарів і послуг, транспортування, інформування (клієнта, персоналу).

Отже, необхідність ретельної розробки переліку послуг для екологічних готелів є досить важливим фактором екологічної сертифікації, яка в свою чергу гарантує якість та надійність екологічних послуг готелів в порівнянні з аналогічними послугами конкурентів, а також підтверджує інвестиційну привабливість підприємства та екологічну і соціальну відповідальність бізнесу.

З метою доведення перспективності впровадження спеціальних еко-послуг для клієнтів, авторами проведено комплексне оцінювання якості послуг готельного господарства «Харків Палац» категорії 5* (стандартних, до реалізації екологічно спрямованої програми) і визначення конкурентоспроможності підприємства, а також здійснене аналогічне дослідження після реалізації заходів з впровадження послуг екологічного характеру. Зведені результати наведені у табл. 1.

Таблиця 1 – Комплексне оцінювання якості готельних послуг

Найменування послуги	Коефіцієнт вагомості m	P_{em}	P_i	k_i	$k_i m_i$
1	2	3	4	5	6
Стандартні послуги готелю категорії 5*					
<i>Послуги прийому та розміщення</i>					
Попереднє бронювання номерів	3,9	4,0	3,8	0,95	3,705
Підйом багажу	3,8	4,0	3,3	0,825	3,135
Надання номерів різних категорій	3,7	4,0	3,5	0,875	3,2375
Надання додаткового спального місця	3,5	4,0	3,3	0,825	2,8875
Послуги room-service	3,8	4,0	3,7	0,925	3,515
Разом	-	-	-	-	16,48
<i>Послуги харчування</i>					
Сніданок (входить у вартість номера)	4,0	4,0	3,9	0,975	3,9
Послуги ресторану	3,7	4,0	3,8	0,95	3,515
Послуги бару	3,6	4,0	3,8	0,95	3,42
Разом	-	-	-	-	10,835
<i>Послуги побутового обслуговування</i>					
Ремонт та чищення твзуття	2,7	4,0	3,1	0,775	2,0925
Послуги хімчистки та пральні	2,9	4,0	3,3	0,825	2,3925
Зберігання речей і цінностей	3,0	4,0	3,7	0,925	2,775
Разом	-	-	-	-	7,105

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
<i>Послуги культурно-дозвілеві</i>					
Екскурсійне обслуговування	3,5	4,0	3,6	0,9	3,15
Прокат велосипедів	3,4	4,0	2,9	0,725	2,465
Послуги аніматорів	3,8	4,0	3,3	0,825	3,135
Разом	-	-	-	-	8,75
<i>Послуги фізкультурно-оздоровчі</i>					
Тренажерний зал	3,8	4,0	3,7	0,925	3,515
Басейн, сауна	3,4	4,0	3,5	0,875	2,975
Разом	56,5	-	-	-	6,49
<i>Додаткові послуги</i>					
Автостоянка, що охороняється	3,3	4,0	3,5	0,875	2,8875
Виклик таксі	3,8	4,0	2,7	0,675	2,565
Доставка авіа та ж/д квитків	3,5	4,0	3,1	0,775	2,7125
Wi-Fi Інтернет на всій території готелю	4,0	4,0	3,4	0,85	3,4
Трансфер	3,5	4,0	2,7	0,675	2,3625
Разом	-	-	-	-	13,9275
Комплексний показник якості стандартних послуг готелю	74,6	-	-	-	63,5875
Разом	-	-	-	-	13,9275
Комплексний показник якості стандартних послуг готелю	74,6	-	-	-	63,5875
Послуги готелю «Харків Палац» категорії 5*					
Послуги надання номерів з екологічно безпечних матеріалів	4,0	4,0	3,5	0,875	3,5
Гіпоалергенні постільні принадлежности та білизна	3,9	4,0	3,8	0,95	3,705
Ресторан зі спеціально розробленим меню для алергіків	3,9	4,0	3,7	0,925	3,6075
Фітобар з широким вибором коктейлів та трав'яних чаїв	3,5	4,0	3,1	0,775	2,7125
Масажний кабінет	3,5	4,0	3,4	0,85	2,975
Бібліотека здорового способу життя з журналами і книгами	3,3	4,0	3,5	0,875	2,8875
Дитяча кімната з еко-іграшками	3,3	4,0	3,0	0,75	2,475
Комплексний показник якості послуг готелю «Харків Палац» 5*	25,4	-	-	-	21,8625
Комплексний показник якості	100	-	-	-	85,45

Авторська розробка

Враховуючи всі вищезазначені вимоги екологічної стандартизації та сертифікації, з метою забезпечення зростання конкурентоспроможності готелю «Харків Палац» (рисунок 1) були розроблені спеціальні послуги еко-класу для туристів

Туристів, які мають чітко виражені екологічні орієнтації, а також клієнтів, які страждають на алергію, а саме:

- надання номерів, які облаштовані з використанням виключно екологічно безпечних матеріалів;

- гіпоалергенні постільні принадлежності та білизна;
- масажний кабінет;
- бібліотека здорового способу життя з журналами і книгами;
- ресторан зі спеціальним меню для алергіків;
- фіто-бар з широким вибором коктейлів та трав'яних чаїв;
- дитяча кімната з еко-іграшками.

Таким чином розроблені спеціальні послуги для готелю «Харків Палац» підвищили показник конкурентоспроможності і зробили підприємство високоперспективним (85,45).

Комплексна оцінка якості готельних послуг також представлена у вигляді рисунку 1.

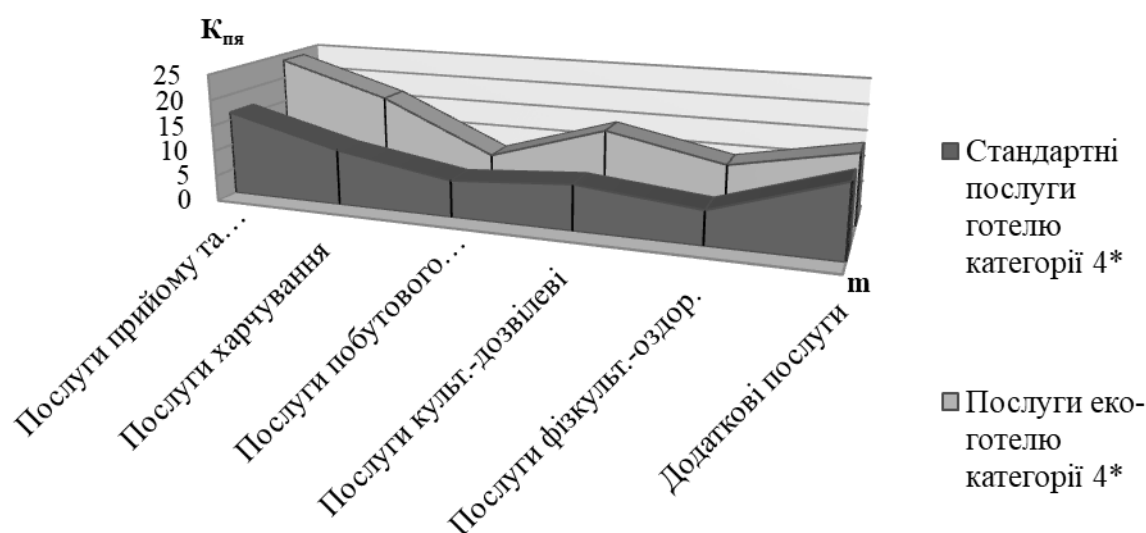

Рис. 1 - Комплексне оцінювання якості послуг готелю

Джерело: [1]

Висновки.

Були розглянуті спеціальні послуги еко-класу для туристів, які мають чітко виражені екологічні орієнтації, а також клієнтів, які страждають на алергію для екологічних готелів, що є досить важливими факторами, що впливають на конкурентоспроможність підприємства готельного господарства, а також підтверджує екологічну та соціальну відповідальність бізнесу.

Було доведено шляхом комплексного оцінювання якості послуг готельного господарства «Харків Палац» категорії 5* (стандартних, до реалізації екологічно спрямованої програми) і визначення конкурентоспроможності підприємства, а також здійснене аналогічне дослідження після реалізації заходів з впровадження послуг екологічного характеру.

Література:

1. СОУ ОЕМ 08.002.30.059. Послуги з тимчасового розміщення (проживання). Екологічні критерії.
2. Экологизация гостиничного бизнеса // «Деловой вестник» (інформаційно-аналітичний журнал Торгово-промислової палати України), 2012. – № 06. – С.217.
3. Органические продукты. Ассоциация органического земледелия. [Электронный ресурс].- <http://orgproduct.jimdo.com>
4. Берзина С., Вимоги екологічних стандартів. // Міжнародна конференція «Екологічна безпека – основа збалансованого розвитку готельного бізнесу», 18.10.2022. – Режим доступу: <https://agroeco.org.ua/novini/7-lipnja-2022-roku-bula-provedena-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferencija-ekologichna-bezpeka-ta-zbalansovane-prirodokoristuvannja-v-agropromislovomu-virobnictvi/>

Статья отправлена: 21.10.2022 г.

© Свідло К.В.

© Мамченко Л.Є.

© Соколенко А.С.